

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XLII. De doctrina Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

ess. licet tertia apud
Martham, secundo
reciter, & secundam
ultimo referat, non
dicitur quae illarum
prior fuerit, & pie-
rea ex Luca nullus
istarum tentationum
ordo temporis habe-
tur. Mathias autem
expresse earum ordi-
nem dicitur tempus
explicat, ubi dicit, tunc
assumpsit eu dia-
bolus in monte excel-
sellum. Cuius semel
dicitur, tunc, i. con-
suetudine prima tenta-
tione, assumpsit eu dia-
bolus in sancta ciui-
tatem, & postea sub-
dit, iterum assumpsit
in monte, aperte mo-
strant per ly iterum,
& secundo assumpsit
in monte, qui primo
assumpsit i sancta
ciuitate. Ac per hoc
patet, quod ordo rei ge-
neratim quod primo ten-
tationis fuit in deserto,
ad quod non est as-
sumptus a diabolo,
sed ductus est a Spi-
ritu sancto, ut tenta-
retur a diabolo: secun-
do tentatus supra tem-
plum, quo assumpsit
est a diabolo: & ter-
tio in monte excel-
so, quo iterum assum-
ptus est a diabolo: na-
li haec in monte pra-
cessit illam supra
templum, no dixisset
Mathias, iterum as-
sumpsit eum diabo-
lus in montem.
Cum autem audis
assumptum dominu
a diabolo, non intelli-
gas portatum super
dorsum aut collum
diaboli, sed ductum
a diabolo. sic enim
dicitur Christus assump-
sit Petrum & Iacobum
& Ioannem in
monte, & transfigura-
tus est ante eos, ut
dicitur Matth. 17.

eorum, uel populos, uel aurum,
uel argentum: sed partes terrae,
in quibus unumquodque regnu
uel ciuitas posita est, diabolus
Christo digito demonstrabat,
& uniuscuiusque regni honores
& statum, uerbis exponebat. Vel
secundum * Orig. ostendit ei
quomodo ipse per diuersa uitia
regnabat in mundo.

QVAESTIO XLII.

De doctrina Christi, in quatuor ar-
ticulis diuisa.

DEINDE consideran-
dum est de doctrina
Christi.

ET CIRCA hoc quaeruntur
quatuor.

¶ Primo, Vtru Christus debue-
rit predicare solum iudaeis, an
etiam gentilibus.

¶ Secundo, Vtrum in sua praedi-
catione debuerit turbationem
iudaeorum uitare.

¶ Tertio, Vtrum debuerit praedi-
care publice, uel occulte.

¶ Quarto, Vtrum debuerit do-
cere solum uerbo, uel etiam
scripto.

¶ De tempore autem, quo do-
cere incepit, supra dictum est,
cum de baptismo eius ageretur.

ARTICVS PRIMVS.

Vtrum conueniens fuerit Christum in
iudaeis, & non gentibus predicare.

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur quod Christus non
solum iudaeis, sed etiam gentili-
bus debuerit predicare. Dicitur
enim Isa. 49. Parum est, ut sis mi-
hi seruus ad suscitandas tribus
Israel, & facies Iacob conuerten-
das, dedi te in lucem gentium, ut
sis salus in ea usque ad extremu
terrae: sed lumen & salute Chri-
stus praebuit per suam doctrina.
ergo uideatur parum fuisse si so-
lum iudaeis & non gentilibus
praedicaui.

¶ 2 Præ. Sicut dicitur Matth. 7.
Erat docere eos sicut potestate
habes: sed maior potestas doctri-
nae ostenditur in instructione il-
lorum, qui penitus nihil audie-
runt, quales erant gentiles, unde
Apostolus dicit Rom. 15. Sic pra-
dicaui euan gelium, non ubi no-
minatus est Christus, ne super
alienum fundamentum aedifica-
rem, ergo multo magis Christus

A predicare debuit gentibus, quam
iudaeis.

¶ 3 Præ. Vtilior est instructio
multorum, quam unius: sed Chri-
stus aliquos gentium instruxit:
sicut mulierem samaritanam, Io.
4. & Chananzam, Matth. 15. er-
go uidetur quod multo fortius
Christus debuerit multitudini
gentium predicare.

SET, CONTRA est, quod Domi-
nus dicit Matt. 15. Non sum mis-
sus nisi ad oues, quae perierunt
domus Israel: sed Rom. 10. dicitur,
Quomodo predicabit nisi
mittantur? ergo Christus non
debuit predicare nisi iudaeis.

RESPON. Dicendum, quod con-
ueniens fuit predicatione Chri-
sti, tam per ipsum quam per Apo-
stolos a principio solis iudaeis
exhiberi. Primo quidem, ut ostē-
deret per suum aduentum imple-
ri promissiones antiquitus factas
iudaeis, non autem gentilibus. Vnde
Apostolus dicit Rom. 15. Di-
co Christum Iesum ministrum
circumcisionis, id est, apo-
stolum & predicatorem iudeo-
rum, propter veritatem Dei, ad
confirmandas promissiones pa-
trum. Secundo, ut eius aduentus
ostenderetur esse a Deo. Quae
a Deo sunt, ordinata sunt, ut dicitur Ro. 13. Hoc au-
tem debitus ordo exigebat, ut iudaeis, qui Deo erant
propinquiore per fidem & cultu unius Dei, prius
doctrina Christi proponeretur, & per eos transmi-
teretur ad gentes: sicut etiam in caelesti hierarchia,
per superiores angelos ad inferiores, diuina illumi-
nationes deueniunt, unde super illud Mar. 15. Non
sum missus nisi ad oues, qui perierunt domus Israel,
dicit Hier. * Non hoc dicit, quin & ad gentes mis-
sus sit: sed quod primum ad Israel missus est. Vnde
Isa. vlti. dicitur, Mittam ex eis, qui saluati fuerint, sci-
licet ex iudaeis, ad gentes, & annuntiabunt gloriam
meam gentibus. Tertio, ut iudaeis auferret calum-
niam materiam, unde super illud Matth. 10. In uia
gentium ne abieritis, dicit Hiero. * Oportebat pri-
mum aduentum Christi nuntiari iudaeis, ne iustam
haberent excusationem, dicentes, ideo se Domini
reiecit, quia ad gentes & Samaritanos, apostolos
miserit. Quarto, quia Christus per crucis uictoria,
meruit potestatem & dominium super gentes, Vnde
dicitur Apoc. 2. Qui uicerit dabo illi potestatem
sup gentes, sicut & ego accepi a patre meo, & Phil.
2. dicitur, quod quia factus est obediens usque ad
mortem crucis, Deus exaltauit illum, ut in nomine
Iesu omne genu flectatur, & omnis lingua ei confi-
teatur: & ideo ante passionem suam noluit gentibus
praedicari suam doctrinam: sed post passionem di-
xit discipulis, Mat. vlt. Etes doctores omnes gentes.
Propter quod, ut legitur Ioan. 12. cum imminente
passione, quidam gentiles uellent Iesum uidere, re-
spondit, Nisi granum frumenti cadens in terram
mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mor-
tuum fuerit, multum fructum affert. Et sicut Aug. *
dicit ibidem, se dicebat granum mortificandum in
infide.

dum auctoritatem in
modo loquens, se-
cundum rectitudinem
uitae: & adde quintu,
secundum excellen-
tiam doctrinae: & sex-
tum, secundum irre-
prehensibilitatem mo-
ralis uitae, quam do-
cuit: excellentiam do-
ctrinae eius, & mani-
festatio Trinitatis im-
perium (pater mani-
festauit nomen tuum
hominibus) & in ape-
riendo caelestia, de fe-
licitate caelesti, de re-
surrectione &c. pa-
ter. Moralis autem ui-
tae Matt. 5. de actibus
excellensimis uir-
tutum, qui beatitudi-
nes uocantur, & de
desiderabilibus ab ho-
mine in oratione do-
minica & de modo
uiuendi, talis tanquam
habetur, & deinde p
parabolas aliisque eua-
gelistas &c. ut expe-
riencia teste uideamus
Christi uita ple-
nam omnis boni mo-
ris, inimicam omni
uitio: nec in aliquo
culpabilem, in nullo
superstitiosam, i nul-
lo phantasticam, si se-
cundum Christi doctri-
nam instituta fuerit.

In illud uer-
bum Matth.
15. Non sum
missus rom. 9.

* In illud
Matt. 10. in
uiam genti-
um.

Trac. 57. in
Ioan. circa
med. illius
tom. 9.

¶ Super Quaestio. 42.
Art. primum.

TITULUS clarus.
¶ In corpore v-
nica conclusio: Con-
ueniens fuit Christi
per se & Apostolos
in principio, hoc est
ipso mortaliter uiue-
te, solis iudaeis praedi-
care. Probatur qua-
duplicitate. Omnia
clara sunt.

¶ In responsione ad
secundum, extendit il-
la quatuor, penes que
potestas Christi i do-
cendo arceditur, i. se-
cundum miracula, se-
cundum efficaciam in
praedicando, secun-

infidelitate iudaeorum, & multiplicandum in fide populorum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Christus fuit in lumen & salutem gentium per discipulos suos, quos ad praedicandum gentibus misit.

AD SECVNDVM dicendum, quod non est minoris potestatis, sed maioris facere aliquid per alios, quam per seipsum: & ideo in hoc maxime potestas diuina in Christo monstrata est, quod discipulis suis tantam uirtutem contulit in docendo, ut gentes, quae nihil de Christo audierant, conuerterent ad ipsum. Potestas autem Christi in docendo attenditur, & quantum ad miracula, per quae doctrinam suam confirmabat, & quantum ad efficaciam persuadendi, & quantum ad auctoritatem loquentis: quia loquebatur quasi dominum habens super legem, cum diceret, Ego autem dico uobis, & etiam quantum ad uirtutem rectitudinis, quam in sua conuersatione monstrabat, sine peccato uiuendo.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Christus non debuit a principio indifferenter gentilibus suam doctrinam communicare, ut iudeis tamquam primogenito populo deditus obseruaretur, ita etiam non debuit gentiles omnino repellere, ne spes salutis eis praecideretur. Et propter hoc, aliqui gentilibus particulariter sunt admissi, propter excellentiam fidei & deuotionis eorum.

¶ Super Questionem quadragesimae secundae de articulo secundum.

ARTICVLVS II.

Utrum Christus debuerit iudeis sine eorum offensione praedicare.

Capit. 11. in Aug. tom. 3.

Tulius motus est propter publicas reprehensiones exhibitas a Christo scribis & pharisaeis, cum eorum scandolo, ut patet in euangelio.

In corpore unica est conclusio: Dominus non obstante iudeorum offensione publice docebat, & uicia eorum redarguebat. Probatur dupliciter. Primo, ratione. Quando aliqui sua ueritate multitudinis salutem impediunt, non est a predicatore uel doctore, eorum timenda offensa, ut multitudinis saluti prouideat: sed scribae, & pharisaei & principes iudeorum, sua malitia plurimum impediabant populi salutem. ergo, maior probatur: quia salus multitudinis praeponebatur est paci quorumcumque singularium hominum. Minor probatur, tum quia contra doctrinam Christi per quam solum salus esse potest: tum quia prauis moribus, populi uitam corrumpabant. Secundo, probatur au-

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod Christus debuerit iudeis sine eorum offensione praedicare: quia, ut Augustinus dicit in libro de Agone Christiano, in homine Iesu Christo se nobis ad exemplum uitae praebuit filius Dei: sed nos debemus uirtute offensionem non solum fidelium, sed etiam infidelium, secundum illud 1. ad Cor. 10. Sine offensione estote iudeis & gentibus & ecclesiae Dei, ergo uidetur, quod etiam Christus in sua doctrina offensionem iudeorum uitare debuerit.

¶ 2. Prat. Nullus sapiens debet facere unde effectus sui operis impediatur: sed per hoc quod sua doctrina Christus iudeos turbauit, impediatur effectus eius doctrinae: dicitur enim Lucae 11. quod cum Dominus pharisaeos & scribas reprehenderet, coeperunt grauiter insistere, & os eius opprimere de multis, insidiantes ei, & quarentes aliquid capere ex ore eius, ut accusarent eum: non ergo uidetur conueniens fuisse, quod eos in sua doctrina offenderet.

¶ 3. Prat. Apostolus dicit 1. ad Timoth. 2. Seniores ne increpa-

ueris, sed obsecra ut patrem: sed sacerdotes & principes iudeorum erant illius populi seniores. ergo uidetur quod non fuerint duris increpationibus arguendi.

SED CONTRA est, quod Isa. 8. fuerat prophetizatum, quod Christus esset in lapidem offensionis & petram scandalum duabus domibus Israhel.

RESPON. Dicendum, quod salus multitudinis est praeferenda paci quorumcumque singularium hominum: & ideo quando aliqui sua peruersitate multitudinis salutem impediunt, non est timenda eorum offensa a predicatore uel doctore, ad hoc quod multitudinis saluti prouideat. Scribae autem & pharisaei & principes iudeorum sua malitia plurimum impediabant populi salutem: tum, quia repugnabant Christi doctrinae, per quam solum poterat esse salus: tum et quia prauis suis moribus uitam populi corrumpabant. Et ideo Dominus non obstante offensione eorum, publice ueritatem docebat, quam illi odiebant, & eorum uitia arguebat: & ideo dicitur Mattha. 15. quod discipulis Domino dicentibus, Scis quia Iudaei audito hoc uerbo, scandalizati sunt: respondit, Sinite illos, caeci sunt, dicecque caecorum: caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foueam cadunt.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod homo sic debet esse sine offensione omnibus, ut nulli det suo facto uel dicto minus recto occasionem ruinae: sed cum de ueritate scandalum oritur, magis est susinendum scandalum, quam ueritas relinquatur, ut Gregorius dicit.

AD SECVNDVM dicendum, quod per hoc quod Christus publice scribas & pharisaeos arguebat, non impeditur: sed magis promouitur effectus suae doctrinae, quia cum eorum uicia populo innotescerent, minus auerteretur a Christo propter uerba scribarum & pharisaeorum, qui semper doctrinam Christi oblitabant.

AD TERTIVM dicendum, quod illud uerbum Apostoli, est intelligendum de illis senioribus, qui non solum etate uel auctoritate, sed etiam honestate sunt senes, secundum illud Num. 11. Congrega mihi septuaginta uiros de senioribus Israhel, quos tu nosti, quod senes populi sint. Si autem auctoritatem senectutis in instrumentum malitiae uertant, publice peccato, sunt manifeste & acriter ar-

toritate ipsius Christi. Matth. 15. Sinite illos &c.

¶ Aduerte diligenter sine, & caritas sine oportet ratio publica reprehensionis maiorum assignatur salus multitudinis, & propterea ubi maiores essent pessimi, & ex eorum reprehensione publica non speratur populi salus, loqui non habet imitatio Christi uana, esset huiusmodi publica correctio.

¶ Et hoc bene aduertat praedicatores, ne sequam ponant os in celum, nec omittant distinguere inter maiores corruptos, multitudine uita malis moribus, uel exemplariter tantum, uel imitatur. Nam maiores, qui palam uel sub aliquo colore adhaerentes uel fornicantes, multitudinem ad haec patranda sollicitarent, sub dicto comprehenduntur canonice, ut scilicet si spes salutis ipsius multitudinis publice arguant. Hi enim sunt, de quibus in responsione ad tertium dicitur, quod auctoritate senectutis in instrumentum malitiae uertunt, publice peccando.

¶ Illi uero maiores, qui suis cotent sunt peccatis publicis, ut concubinarij & huiusmodi, qui reuera non simpliciter, sed quantum est ex suo exemplo, aliorum mores corrumpunt, an sint publice arguendi, considerandum est. Nam si ex eorum exemplo multitudo similia facit, essent publice arguendi, si spes est emendationis ipsorum uel plebis, postquam moniti ad partem nolent cessare, quod dico: quia isti non ex malitia, sed ex infirmitate peccant. Sed si moniti, cognita ruina populi ex suo exemplo non curarent,

Et similia. Et cetera. Quae sunt ista.

curarent, arguendi ei populo essent publice, cum tali modestia ut salus verisimiliter populi sequi possit, ita tamen ut si praedicationis officium sibi incumbit ex prelationis debito super illos, non timeat illum scandalum: quonia quasi paria sunt, corrumpere populi mores sic, & ex injuria. Si autem praeterea eorum non est, superiorem illorum debere prius contulere. Et haec dico, si in specie deberet majori respectu debere publice, ex infirmitate publice concubinas venetas. Et horum ratio est: quia hic non agitur ex proposito ad malum multitudinis: & multitudini plerumque sufficienter prouidetur, si in genere peccatum illud reprehenditur, & quod non exultant sequentes mala exempla, & huiusmodi. Si autem ex horum publico peccato salus non periclitatur multitudinis, relinquendi sunt superiores suis, si habent vel sibi ipsi corrigendi in speciali: cessat enim ratio publicae correctionis agenda cum offensione maiorum.

ARTICVLVS III.

Verum Christus omnia publice docere debuerit.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod Christus non omnia publice docere debuerit. Legitur enim multa seorsum discipulis dixisse, sicut patet in sermone coena. vnde & Math. 10. dixit, Quod in aure audistis in cubilibus, praedicabitur in tectis. non ergo omnia publice docuit.

¶ 2 Prat. Profunda sapientiae non sunt nisi perfectis exponenda, secundum illud 1. ad Cor. 2. Sapientiam loquimur inter perfectos: sed doctrina Christi continebat profundissimam sapientiam. non ergo erat imperfecta multitudini communicanda.

¶ 3 Prat. Idem est, veritatem aliquam occultare silentio, & obscuritate verborum: sed Christus veritatem, quam praedicabat, occultabat turbis obscuritate verborum: quia sine parabolis non loquebatur ad eos, ut dicitur Mat. 13. ergo pari ratione poterat occultare silentio.

SED CONTRA est, quod ipse dicit Ioan. 18. In occulto locutus sum nihil.

RESPON. Dicendum, quod doctrina alicuius potest esse in occulto tripliciter. Vno modo, quantum ad intentionem docentis, qui intendit suam doctrinam non manifestare multis, sed magis occultare: quod quidem contingit dupliciter, quandoque ex invidia doctis, qui vult per suam scientiam excellere, & ideo scientiam suam non vult alijs communicare; quod in Christo locum non habuit, ex cuius persona dicitur Sapient. 7. Quam sine fictione didici, & sine invidia comunico, & honestatem illius non abscondo. Quandoque vero hoc contingit, propter inhonestatem eorum, quae docentur: sicut August. * dicit super Ioan. quod quaedam sunt mala quae portare non potest qualiscumque pudor humanus, vnde de doctrina haereticorum dicitur, Prou. 9. Aquae furtivae dulciores sunt. Doctrina autem Christi non est neque de errore, neque de immunditia. & ideo Dominus dicit Mat. 4. Numquid venit lucer-

na, id est, vera & honesta doctrina, ut sub modio ponatur? Alio modo, aliqua doctrina est in occulto, quia paucis proponitur, & sic Christus etiam nihil docuit in occulto: quia Christus omnem doctrinam suam vel turbis toti proposuit, vel omnibus suis discipulis in communi. Vnde August. * dicit super Io. Quis in occulto loquitur, qui coram tot hominibus loquitur, praesertim si hoc loquitur paucis, quod per eos velit innotescere multis? Tertio modo, aliqua doctrina est in occulto, quantum ad modum docendi. Et sic Christus quaedam turbis loquebatur in occulto, parabolis utens ad annuntianspiritualia mysteria, ad quae capienda non erant idonei uel digni. Et tamen melius erat eis, uel sic sub tegumento parabolarum, spiritualium doctrinam audire, quam omnino ea privari. Harum tamen parabolarum apertam & nudam veritatem Dominus discipulis exponebat, per quos deueniret ad alios, qui essent idonei, secundum illud 2. Tim. 2. Quae audisti a me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere, Et hoc signatum est, Num. 4. ubi mandatur, quod filii Aaron inuoluerent uasa sanctorum, quae leuita inuoluta portarent.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut Hilarius * dicit super Mat. exponens illud uerbum inductum, non legimus Dominum solum fuisse noctibus sermocinari, & doctrinam tradidisse in tenebris: sed hoc dicit, quia omnis sermo eius carnalibus tenebrae sunt, & uerbum eius infidelibus nox est. Itaque quod ab eo dictum est inter infideles, cum libertate fidei & confessionis est loquendum. Vel secundum Hieronymum * comparatiue loquitur: quia uidelicet erudiebat eos in paruo Iudaeae loco, respectu totius mundi, in quo erat per apostolorum praedicationem doctrina Christi publicanda.

AD SECVNDVM dicendum, quod Dominus non omnia profunda suae sapientiae suae doctrina manifestauit, non solum turbis, sed nec etiam discipulis, quibus dixit Ioan. 16. Adhuc multa habeo uobis dicere, quae non potestis portare modo: sed tamen quaecumque digni duxit alijs tradere de sua sapientia, non in occulto, sed palam proposuit, licet non ab omnibus intelligeretur. Vnde August. * dicit super Io. Intelligendum est, ita dixisse Dominum, Palam locutus sum mundo, ac si dixisset, Multi me audierunt: & rursus non erat palam, quia non intelligebant.

AD TERTIVM dicendum, quod turbis Dominus in parabolis loquebatur, sicut dictum est, * quia non erant digni nec idonei nudae ueritatem accipere, quam discipulis exponebat. Quod autem dicitur, quod sine parabolis non loquebatur eis, secundum Chrysostomum * intelligendum est quantum ad illud sermonem, quamuis alias sine parabolis multa turbis locutus fuerit. Vel secundum August. * in lib. de Quaestionibus euang.

Fuit occulta, quo ad modum in quibusdam respectu plebis immediate: quia mediantibus Apostolis reuelanda. Omnia clara sunt in littera.

¶ Et aduerte, quod ad litteram Christus palam docuit & in occulto nihil, ut ipse testatur: tum quia quicquid docuit, uoluit palam fieri: tum, quia nihil alienum ab his, quae publice docuit, ad partem tradidit. Et sic omnia ad litteram consona inueniuntur, scilicet sermo coena, & domi pluries, & in monte transfigurationis: & Quod in aure audistis, & Nicodemo, & Samaritanis, & huiusmodi. Sic enim secundum communem hominum intellectum: verificatur uerba Domini ad pontificem interrogantem de doctrina eius, & sic cognita doctrina eius publice tradita, nihil restabat examinandi: quia nihil alienum a publice tradita doctrina docuit.

Tract. 113. in Ioan. in med. tom. 9.

Can. 10. in Mat. parum a medio.

Super uerbum Mat. citatum in arg. tom. 9.

Tract. 113. in Ioan. in med. illius to. 9.

In corp. art. Homil. 98. in Mat. circa prin. illius, tom. 3. In lib. 96. ex Mat. 22. 15. tom. 4. in princip.

¶ Super

014644

Tract. 96. in Ioan. to. 9.

ratio, ut scilicet conprobaret se Deum ex modo docendi, scribendo in cordibus hominum, & non in tabulis materialibus, iuxta illud Hier. 30. Ecce, dies veniunt, &c. & scribam in cordibus eorum, & conprobaret doctrinam suam esse doctrinam spiritus & vitæ, & non literæ & mortis. Reservatum sibi quippe Dominus Iesus docendi modum per internum lumen gratiæ tanquam Deo propriam literæ, non debet scribitur doctrinam suam credere, quasi scriptura illa per littera, doctrinam suam per litteras, quam ipse servaturus per internum est lumen, ut esse in æternum.

quod ipse non scripserit: quandoquidem membra eius id operata sunt, quod dicantur capite cognoverunt: quicquid enim ille de suis factis & dictis nos legere voluit, hoc scribendum illis, tamquam suis manibus imperavit.

AD SECUNDUM dicendum, quia lex vetus in sensibilibus figuris dabatur, ideo etiam convenienter sensibilibus signis scripta fuit: sed doctrina Christi, quæ est lex spiritus vitæ, scribi debuit non atramento, sed spiritu Dei vivi, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis spiritualibus, ut Apostolus dicit 2. ad Cor. 3.

AD TERTIUM dicendum, quod illi qui scripturæ apostolorum de Christo credere noluerunt, nec ipsi Christo scribenti credidissent, de quo opinabantur, quod magicis artibus fecisset miracula.

QVAESTIO XLIII.

De miraculis a Christo factis in generali, in quatuor articulis divisæ.

DEINDE considerandum est, de miraculis a Christo factis. Et primo in generali. Secundo, in speciali de singulis miraculorum generibus. Tertio, in particulari, de transfiguratione ipsius.

CIRCA primum quaritur quatuor.

¶ Primo, Vtrum Christus debuerit miracula facere.

¶ Secundo, Vtrum fecerit ea virtute divina.

¶ Tertio, In quo tempore incepit miracula facere.

¶ Quarto, Vtrum per miracula fuerit sufficienter ostensa eius divinitas.

ARTICULVS PRIMVS.

Vtrum Christus debuerit facere miracula.

AD PRIMVM sic proceditur, Videtur, quod Christus miracula facere non debuerit. Factum enim Christi verbo ipsius debuit concordare: sed ipse dicit Matth. 16. Generatio mala & adultera signum querit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ prophætæ, non ergo debuit miracula facere.

¶ 2. Præterea. Sicut Christus in secundo adventu venturus est in virtute magna & maiestate, ut dicit Mat. 25. ita in primo adventu venit in infirmitate, secundum illud Isa. 53. Virum dolorum & scientem infirmitatem: sed operatio miraculorum magis pertinet ad virtutem quam ad infirmitatem. ergo non fuit conveniens, quod in primo adventu miracula faceret.

¶ 3. Præterea. Christus venit ad hoc, ut homines saluaret per fidem, secundum illud Hebræ. 12. Aspicientes in auctorem fidei & consummatorem lesum sed miracula diminuunt meritum fidei: unde Dominus Ioan. 4. dicit, Nisi signa & prodigia uideritis, non creditis. ergo non uideretur, quod Christus debuerit miracula facere.

SED CONTRA est, quod ex persona aduersariorum dicitur Ioan. 11. Quid facimus, quia hic homo multa signa facit?

RESPON. Dicendum, quod diuinitus conceditur homini miracula facere propter duo. Primo, quidem & principaliter, ad confirmandam ueritatem, quam aliquis docet: quia enim ea, quæ sunt fidei, humanam rationem excedunt, non possunt per rationes humanas probari, sed oportet quod probentur per argumentum diuine uirtutis, ut dum aliquis facit opera, quæ solus Deus facere potest, credantur ea, quæ dicuntur esse a Deo: sicut cum aliquis defert literas anulo regis signatas, creditur ex uoluntate regis processisse, quod in illis continetur. Secundo, ad ostendendam præsentiam Dei in homine per gratiam Spiritus sancti, ut dum scilicet homo facit opera Dei, credatur Deus habitare in eo per gratiam. unde dicitur Gal. 3. Qui tribuit nobis Spiritum sanctum, operatur uirtutes in nobis. Vtrumque autem circa Christum erat hominibus manifestandum, scilicet quod Deus esset in eo per gratiam, non adoptionis, sed unionis, & quod eius supernaturalis doctrina esset a Deo. & ideo convenientissimum fuit, ut miracula faceret. unde ipse dicit Ioan. 10. Si mihi non uultis credere, operibus credite. Et Io. 5. Opera quæ dedit mihi pater ut faciam, ipsa sunt quæ testimonium perhibent de me.

¶ 2. Præterea. Christus uenit in infirmitate carnis, quod manifestatur per passionem: uenit tamen in uirtute Dei, quod erat manifestandum per miracula.

AD TERTIUM dicendum, quod miracula intantum diminuunt meritum fidei, inquantum per hoc ostenditur duritia eorum, qui nolunt credere ea, quæ scripturis diuinis probantur, nisi per miracula. Et tamen melius est eis, ut uel per miracula conuertantur ad fidem, quam quod omnino in infidelitate permancant: dicitur enim 1. ad Corint. 14. quod signa data sunt infidelibus, ut scilicet conuertantur ad fidem.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod hoc quod dicitur Signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ prophætæ, intelligendum est, ut Chrysostomus dicit, quod tunc non acceperunt tale signum, quale petebant, scilicet de celo, non quod nullam signum eis dederit: uel quia signa faciebat, non propter eos, quos seiebat lapideos esse, sed ut alios emendaret. & ideo non eis, sed alijs illa signa dabantur.

AD SECUNDVM dicendum, quod licet Christus uenerit in infirmitate carnis, quod manifestatur per passionem: uenit tamen in uirtute Dei, quod erat manifestandum per miracula.

AD TERTIUM dicendum, quod miracula intantum diminuunt meritum fidei, inquantum per hoc ostenditur duritia eorum, qui nolunt credere ea, quæ scripturis diuinis probantur, nisi per miracula. Et tamen melius est eis, ut uel per miracula conuertantur ad fidem, quam quod omnino in infidelitate permancant: dicitur enim 1. ad Corint. 14. quod signa data sunt infidelibus, ut scilicet conuertantur ad fidem.

AD SECUNDVM dicendum, quod licet Christus uenerit in infirmitate carnis, quod manifestatur per passionem: uenit tamen in uirtute Dei, quod erat manifestandum per miracula.

AD TERTIUM dicendum, quod miracula intantum diminuunt meritum fidei, inquantum per hoc ostenditur duritia eorum, qui nolunt credere ea, quæ scripturis diuinis probantur, nisi per miracula. Et tamen melius est eis, ut uel per miracula conuertantur ad fidem, quam quod omnino in infidelitate permancant: dicitur enim 1. ad Corint. 14. quod signa data sunt infidelibus, ut scilicet conuertantur ad fidem.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod Christus non fecerit miracula diuina uirtute. Virtus enim diuina est omnipotens: sed uidetur quod Christus non fuerit omnipotens in miraculis.

ARTICULVS II. Vtrum Christus fecerit miracula diuina uirtute.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod Christus non fecerit miracula diuina uirtute. Virtus enim diuina est omnipotens: sed uidetur quod Christus non fuerit omnipotens in miraculis.

¶ 1. In corpore duo sunt. Primo, respondetur quæ sit: Christus fecit miracula uirtute diuina: probatur: quia uera miracula sola uirtute di-

Homil. 54. in Mar. ante med. tom. 3.

2. dicit. 75. q. 1. art. 3. cor. & dist. 16. q. 2. art. 3. cor. & ad 4. & 4. dist. 5. q. 1. art. 1. & opu. 11. c. 17.

Super Questionie quadragesimales articulum secundum.

In corpore duo sunt. Primo, respondetur quæ sit: Christus fecit miracula uirtute diuina: probatur: quia uera miracula sola uirtute di-

Opus. 2. c. 7. h. 1. q. 1. & dist. 16. q. 2. art. 3. cor. & ad 4. & 4. dist. 5. q. 1. art. 1. & opu. 11. c. 17.